

Bruksela, 11 maja 2017 r.
(OR. en)

9075/17

**POLGEN 59
AG 17
INST 215
MI 403
WTO 111
AGRI 261
SOC 330
ENV 439
TRANS 172
EMPL 247
EDUC 177
SAN 192
COMPET 331**

PISMO PRZEWODNIE

Od:	Sekretarz Generalny Komisji Europejskiej, podpisał dyrektor Jordi AYET PUIGARNAU
Data otrzymania:	10 maja 2017 r.
Do:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Sekretarz Generalny Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2017) 240 final
Dotyczy:	DOKUMENT OTWIERAJĄCY DEBATĘ W SPRAWIE WYKORZYSTANIA MOŻLIWOŚCI PŁYNĄCYCH Z GLOBALIZACJI

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2017) 240 final.

Załącznik: COM(2017) 240 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 10.5.2017 r.
COM(2017) 240 final

DOKUMENT OTWIERAJĄCY DEBATĘ

**W SPRAWIE WYKORZYSTANIA MOŻLIWOŚCI PŁYNĄCYCH Z
GLOBALIZACJI**

PRZEDMOWA

1 marca 2017 r. Komisja Europejska przedstawiła białą księgę w sprawie przyszłości Europy, która stanowi punkt wyjścia dla szczerzej i szeroko zakrojonej debaty na temat perspektyw Unii 27 państw. Aby w dalszym stopniu pogłębić tę debatę, Komisja Europejska postanowiła przedłożyć również szereg dokumentów strategicznych, w których analizuje zagadnienia o kluczowym znaczeniu w najbliższych latach.

Jednym z nich jest niniejszy dokument poświęconym możliwościom płynącym z globalizacji. Ma on na celu przedstawienie sprawiedliwej i opartej na dowodach oceny tego, co globalizacja oznacza dla Europy i jej obywateli.

Wielu Europejczyków – w szczególności młodych – dostrzega możliwość poprawienia swojego życia dzięki kontaktom z ludźmi z innych krajów i kontynentów. I słusznie – handel zagraniczny jest odpowiedzialny za blisko jedną trzecią naszego dochodu narodowego.

Wielu innych obawia się jednak globalizacji. Dla nich globalizacja oznacza utratę miejsc pracy, niesprawiedliwość społeczną lub niskie standardy ochrony środowiska naturalnego, zdrowia czy prywatności. Uważają, że przyczynia się ona do erozji tradycji i tożsamości. Ich obawy wymagają przedstawienia rozwiązań. A rozwiązania można znaleźć, jedynie jeśli otwarcie stawia się czoła problemom. Debata sprawi, że będziemy silniejsi i lepiej przygotowani do udzielenia rzetelnych odpowiedzi, oferujących zrównoważone i sprawiedliwe rozwiązania odpowiadające aspiracjom obywateli.

Dziś w większym stopniu niż kiedykolwiek wcześniej problemy lokalne zyskują wymiar globalny, a kwestie globalne przekładają się na problemy lokalne. Globalizacja ma wpływ na niemal wszystkie dziedziny naszego życia, obywatele i regiony doświadczają jednak tych zmian w bardzo różny sposób.

Dlatego właśnie najwyższy czas, aby rozważyć, co UE może zrobić, aby wpłynąć na kształt procesu globalizacji, tak aby był on zgodny z naszym wspólnym interesem i wartościami. Aby zapytać, co możemy zrobić, żeby chronić Europejczyków oraz wyrównać ich szanse, w szczególności tych najbardziej podatnych na zagrożenia. A także aby uzgodnić, w jaki sposób UE – jej instytucje, państwa członkowskie, regiony, gminy, partnerzy społeczni, szeroko pojęte społeczeństwo obywatelskie, przedsiębiorcy, uczelnie – oraz jej partnerzy międzynarodowi mogą zjednoczyć swoje siły, aby czerpać korzyści płynące z globalizacji.

Deklaracja przywódców 27 państw członkowskich
oraz Rady Europejskiej, Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej

Przed Unią Europejską stoją bezprecedensowe wyzwania, zarówno globalne, jak i wewnętrzne: konflikty regionalne, terroryzm, rosnąca presja migracyjna, protekcyjizm oraz nierówności społeczno-ekonomiczne. Wspólnie jesteśmy zdecydowani stawić czoła wyzwaniom szybko zmieniającego się świata i zapewnić naszym obywatelom zarówno bezpieczeństwo, jak i nowe możliwości. Uczynimy Unię Europejską silniejszą i odporniejszą dzięki jeszcze większej jedności i solidarności między nami oraz poszanowaniu wspólnych zasad. Jedność jest zarówno koniecznością, jak i naszym wolnym wyborem. Pojedynczo zostalibyśmy zmarginalizowani przez globalną dynamikę. Razem mamy największą szansę wpływać na nią oraz bronić naszych wspólnych interesów i wartości.

Rzym, dnia 25 marca 2017 r.

Bycie Europejczykiem oznacza również, że jesteśmy otwarci i prowadzimy wymianę handlową z naszymi sąsiadami, zamiast z nimi walczyć. Oznacza bycie największym blokiem handlowym na świecie, który zawarł lub negocjuje umowy handlowe z ponad 140 partnerami na całym świecie.

A handel oznacza miejsca pracy – na każdy 1 mld euro, który zarabiamy na eksporcie, powstaje 14 tys. dodatkowych miejsc pracy w całej UE. Ponad 30 mln miejsc pracy, a więc co siódme miejsce pracy w UE obecnie zależy od eksportu do reszty świata.

Jean-Claude Juncker
Przewodniczący Komisji Europejskiej
Orędzie o stanie Unii, dnia 14 września 2016 r.

SPIS TREŚCI

1. GLOBALIZACJA I JEJ SKUTKI

- 1.1. Globalizacja nie jest nowym zjawiskiem, ale jej charakter gwałtownie się zmienia
- 1.2. Jest pozytywną siłą napędzającą zmiany...
- 1.3. ... przynosi jednak także wyzwania

2. PERSPEKTYWY

- 2.1. Do 2025 r. proces globalizacji znacznie się zmieni...
- 2.2 ... i będzie trzeba oprzeć się pokusie izolacjonizmu i beczynności

3. EUROPEJSKIE DZIAŁANIA ZEWNĘTRZNE: WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA KSZTAŁTUJĄCA GLOBALIZACJĘ, DYPLMACJA GOSPODARCZA ORAZ INSTRUMENTY SŁUŻĄCE ZAPEWNIENIU RÓWNYCH WARUNKÓW DZIAŁANIA

- 3.1. UE już teraz jest siłą napędową bardziej sprawiedliwego ładu światowego...
- 3.2. ... ale trzeba zrobić jeszcze więcej w przyszłości...
- 3.3. ... UE powinna też podjąć działania w celu przywrócenia równych warunków działania

4. EUROPEJSKIE DZIAŁANIA WEWNĘTRZNE: BUDOWANIE ODPORNOŚCI DZIĘKI LEPSZEMU PODZIAŁOWI KORZYŚCI ORAZ PROMOWANIE DŁUGOTRWALEJ KONKURENCYJNOŚCI

- 4.1. Rzetelna polityka społeczna i edukacyjna ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia odporności i sprawiedliwego podziału bogactwa...
- 4.2. ... należy też podjąć znaczne wysiłki, aby uczynić z Europy konkurencyjną i innowacyjną gospodarkę...
- 4.3. ... w ścisłym partnerstwie z bardziej uprzywilejowanymi regionami

5. PODSUMOWANIE

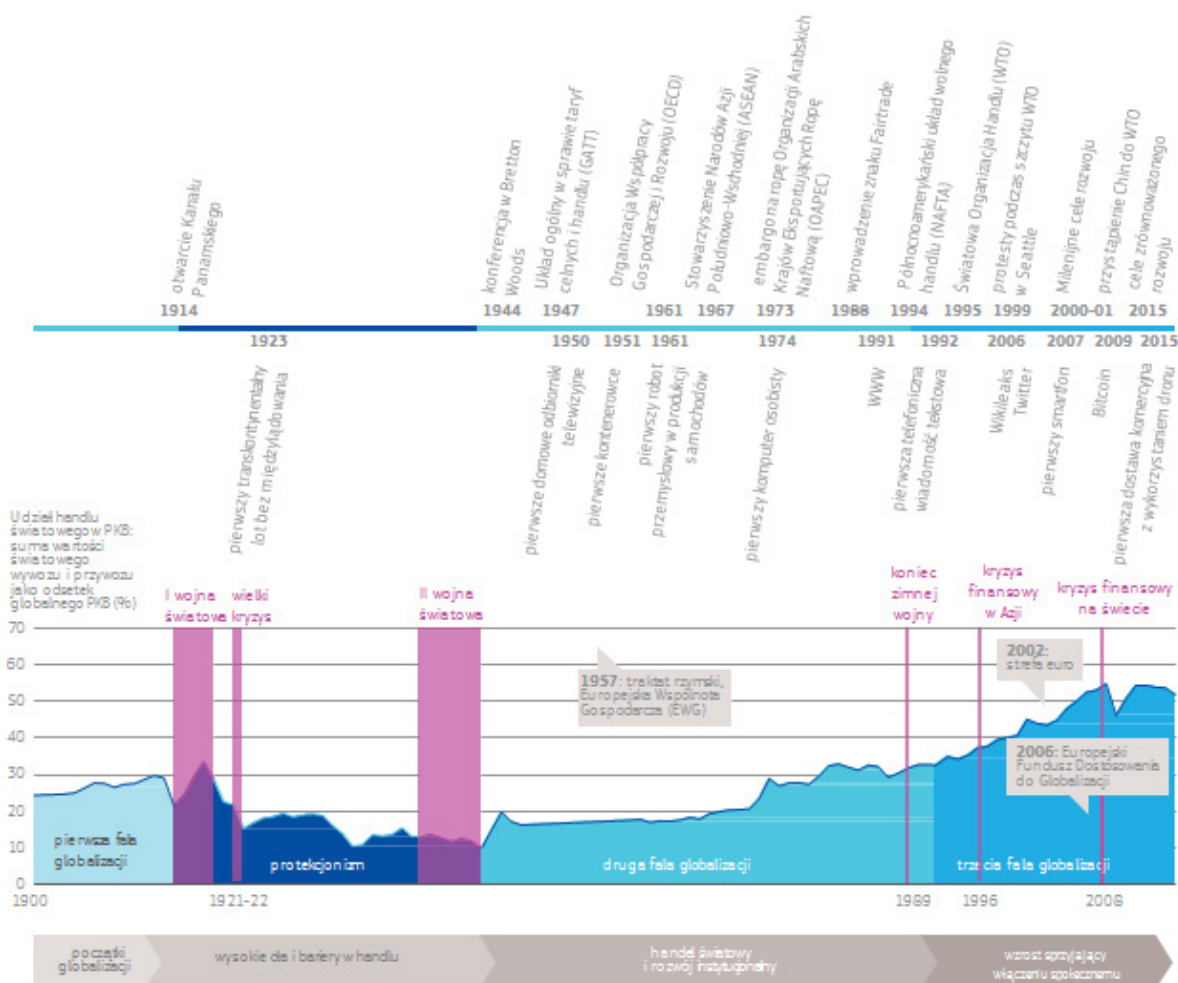
1. GLOBALIZACJA I JEJ SKUTKI

1.1. Globalizacja nie jest nowym zjawiskiem, ale jej charakter gwałtownie się zmienia

Globalne interakcje istnieją od setek lat i odzwierciedlają naturalny instynkt, nakazujący szukać nowych możliwości, poznawać nowych ludzi, odkrywać nowe miejsca, wymieniać się pomysłami i handlować towarami. W przeszłości głównymi czynnikami napędzającymi globalizację były przepływy finansowe oraz handel towarami. Obecnie na jej dynamikę mają wpływ szybkie zmiany technologiczne, powodujące, że opiera się ona w coraz większym stopniu na wiedzy.

Przełomowe wydarzenia, takie jak powstanie internetu oraz rozwój gospodarek wschodzących, dodatkowo przyspieszyły zmiany zachodzące na świecie i zmieniły ich charakter. Obecnie większości produktów nie wytwarza się już w tylko jednym kraju. Są to raczej wyroby, które należałoby opatrzyć etykietą „wyprodukowano na świecie”. W ich skład wchodzi surowce, komponenty, technologie i usługi pochodzące z różnych krajów i kontynentów. Smartfony i wyroby medyczne mogą być np. zaprojektowane w Europie lub w Stanach Zjednoczonych, a zmontowane w Azji lub Europie Wschodniej z części wyprodukowanych jeszcze gdzie indziej. Łańcuchy dostaw zaczęły mieć charakter globalny.

Rysunek 1: Etapy globalizacji

Źródło: Komisja Europejska (2016), Klasing i Milionis (2014), Bank Światowy (2017), opracowano na podstawie bazy danych NBER Macroeconomy

Na początku lat 70. ubiegłego wieku handel odpowiadał za niespełna 20 proc. światowego PKB, obecnie odpowiada za blisko połowę. Nawet jeśli przyjąć, że tradycyjny handel towarami zasadniczo się stabilizuje, istnieją inne formy wymiany, takie jak przepływy danych, które nadal rosną w postępie geometrycznym. Szacunki pokazują, że przy odpowiednich ramach regulacyjnych do 2020 r. wartość gospodarki opartej na danych wzrośnie niemal dwukrotnie, osiągając poziom 739 miliardów euro, co stanowi 4 proc. ogólnego unijnego PKB.

Rysunek 2: Globalizacja jest częścią dzisiejszej rzeczywistości

Uwaga: dane z 2016 r. lub najnowsze dostępne (2015 r.)

Źródło: McKinsey Global Institute, Organizacja Narodów Zjednoczonych, Światowa Organizacja Turystyki, OECD, Komisja Europejska

Jednocześnie świat stoi w obliczu coraz liczniejszych wyzwań, które coraz częściej mają charakter ponadnarodowy, takich jak bezprecedensowe przepływy migracyjne, zagrożenie terrorystyczne, kryzysy finansowe, pandemie czy zmiana klimatu. Nawet największe i najzamożniejsze kraje nie są w stanie samodzielnie uporać się z tego typu problemami. W dzisiejszym świecie globalna współpraca staje się coraz bardziej nieodzowna.

1.2. Jest pozytywną siłą napędzającą zmiany...

Globalne powiązania stworzyły nowe możliwości. Ludzie podróżują, pracują, uczą się i mieszkają w różnych krajach. Komunikują się ze sobą za pomocą internetu, wymieniają poglądy, dzielą się swoją kulturą i doświadczeniami. Studenci mają dostęp do kursów *online* oferowanych przez najbardziej prestiżowe uczelnie na całym świecie. Dzięki specjalizacji i skoncentrowaniu się na tym, co robią najlepiej, jak również dzięki korzyściom skali

osiągany na rynkach światowych państwa mogą zwiększać swoją produkcję przy jednoczesnym obniżaniu kosztów. Międzynarodowa konkurencja, globalne działania w dziedzinie klimatu, współpraca naukowa oraz wymiana idei stymulują kreatywność i przyspieszają innowacje. Firmy działające na międzynarodowych rynkach pozostają konkurencyjne, ponieważ szybciej się uczą i dostosowują do zmieniającej sytuacji¹.

Europa zwiększa swój wywóz, ponieważ odbiorcy na całym świecie chcą kupować wysokiej jakości towary i usługi, które oferuje. Europejskie samoloty, wysokiej klasy samochody, maszyny przemysłowe, kosmetyki i produkty zdrowotne, ekskluzywna odzież i wysokiej jakości produkty spożywcze mają wielu nabywców. Wraz z usługami w zakresie doradztwa, inżynierii i transportu, jakie świadczą europejskie przedsiębiorstwa, towary te przyczyniają się do wysokiej wartości unijnego wywozu, która w 2016 r. wyniosła 1 746 miliardów euro, oraz wspierają utrzymanie dobrze płatnego zatrudnienia. Każdy miliard euro eksportu przekłada się na 14 tysięcy miejsc pracy. Korzystają na tym nie tylko duże korporacje: ponad 80 proc. europejskich eksporterów to MŚP².

Jedno z włoskich MŚP sprzedaje maszyny do precyzyjnego czyszczenia na potrzeby branży lotniczej i kosmicznej, medycznej i towarów luksusowych klientom w Europie, Izraelu, Chinach czy Indiach. Zatrudnia wielu pracowników w swoim regionie oraz wzmacnia lokalną gospodarkę dzięki swoim łańcuchom dostaw i odprowadzanym podatkom.

Tańsze środki produkcji i nowe technologie z importu zwiększają również konkurencyjność europejskich przedsiębiorstw a tym samym umożliwiają utrzymanie miejsc pracy na terenie UE. 80 proc. unijnego przywozu stanowią surowce, dobra kapitałowe oraz komponenty potrzebne europejskiej gospodarce do prawidłowego działania.

Import zapewnia również europejskim konsumentom większy wybór towarów i usług oraz niższe ceny. To z kolei pomaga podnieść poziom życia i zwiększyć siłę nabywczą, szczególnie w przypadku gospodarstw domowych o niższych dochodach, które przeznaczają większą część swojego budżetu na zakup towarów i usług. Większość Europejczyków ma obecnie dostęp do przystępnych cenowo smartfonów, komputerów, odzieży, żywności, usług medycznych i transportu, które nie były dostępne poprzednim pokoleniom.

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne stanowią istotne źródło kapitału i transferu technologii. Wielu osobom pochodzącym z państw trzecich udało się zintegrować z lokalnymi społecznościami. Wypełniły one krytyczne luki na rynku pracy, znajdując zatrudnienie w sektorach takich jak opieka nad osobami starszymi, rolnictwo, specjalistyczne badania naukowe czy innowacja produktowa.

Rosnące ceny i niedobór zasobów naturalnych, wzrost liczby ludności oraz zanieczyszczenie środowiska spowodowały, że gospodarki wschodzące zaczęły szybko odchodzić od paliw kopalnych i rozwijać bardziej zasobooszczędne technologie oparte w większym stopniu na czystych źródłach energii, czego skutkiem jest podniesienie norm środowiskowych

Otwarta wymiana handlowa na całym świecie pobudziła wzrost gospodarczy w UE, podniosła poziom dobrobytu i pomogła Europie być konkurencyjną³. Unijny udział w światowym eksporcie towarów utrzymał się na poziomie 15 proc. i zmniejszył jedynie nieznacznie od

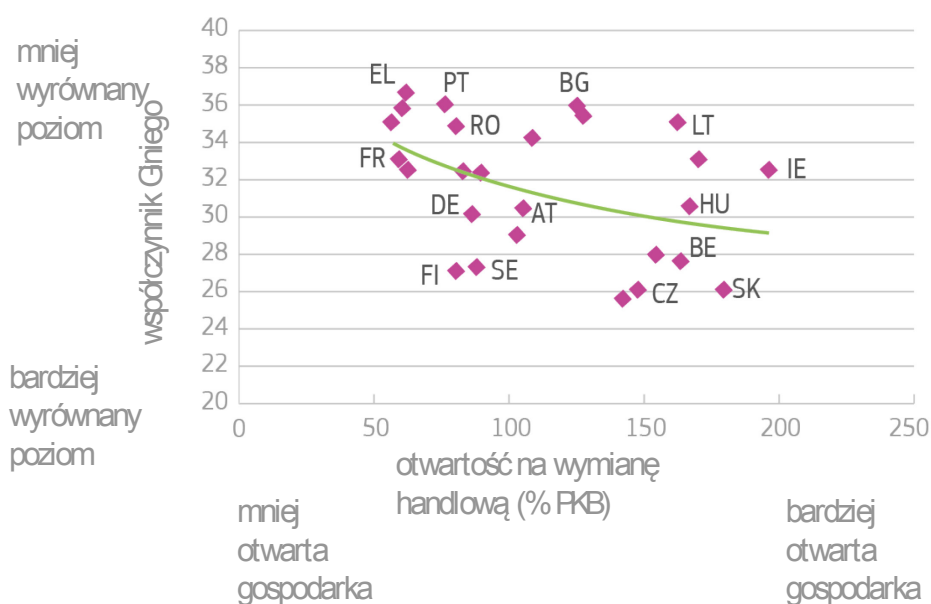
¹ Komisja Europejska, sprawozdanie z 2010 r. dotyczące umiędzynarodowienia MŚP.

² Komisja Europejska, 2015 r., „EU exports to the world: effects on employment and income” [Eksport z UE: wpływ na zatrudnienie i dochody]

³ MFW, Bank Światowy, WTO (2017), „Making Trade an Engine of Growth for All. The Case for Trade and for Policies to Facilitate adjustments” [Wykorzystać handel jako siłę napędową wzrostu gospodarczego dla wszystkich. Jak handel i polityki mogą ułatwić proces dostosowawczy]

początku nowego stulecia, kiedy to Chiny przystąpiły do Światowej Organizacji Handlu, aby stać się eksportową potęgą. Niektóre państwa członkowskie UE, najbardziej zintegrowane ze światowymi łańcuchami dostaw, osiągnęły zarówno wyższe dochody jak i niższy poziom nierówności. Sukcesy na polu gospodarczym pozwoliły zapewnić środki na wsparcie europejskiego modelu społecznego i ochrony środowiska naturalnego.

Rysunek 3: W otwartych gospodarkach UE nie występują większe niż gdzie indziej nierówności społeczne

Uwaga: najnowsze dostępne dane (2012) Rozkład dochodów osób fizycznych z wykorzystaniem współczynnika Giniego, gdzie 0 odpowiada idealnej równości. Otwartość na wymianę handlową jako udział importu i eksportu w PKB

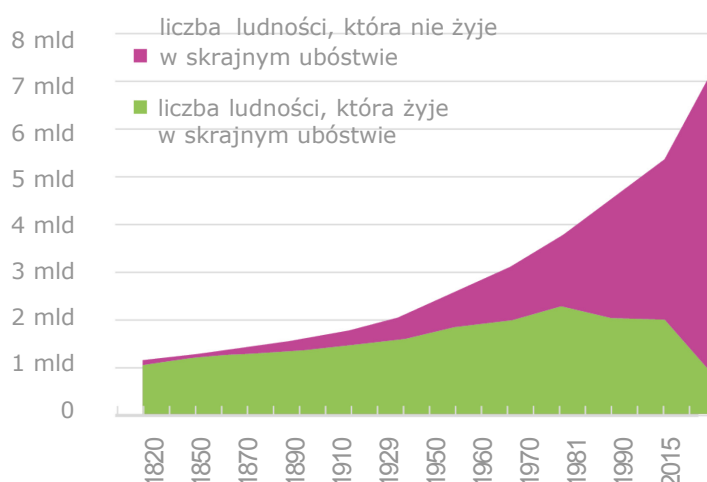
Źródło: Bank Światowy (2017)

Globalizacja ma podobne pozytywne skutki na całym świecie⁴. Setkom tysięcy ludzi pomogła wydobyć się z ubóstwa, a uboższym krajom – narobić zaległości rozwojowe. Odegrała znaczącą rolę w zwiększaniu stabilności, demokracji i pokoju. Cele zrównoważonego rozwoju ONZ zapewniły globalne ramy umożliwiające zaradzenie problemowi ubóstwa i podniesienie poziomu życia w krajach rozwijających się, a w efekcie końcowym również stworzenie rynków eksportowych na przyszłość. Zapewnienie ludziom perspektyw zrównoważonej i dostatniej przyszłości we własnym kraju może pomóc również w ograniczeniu nieregularnej migracji do Europy oraz zarządzaniu tym zjawiskiem.

⁴ OECD (2017 r.) dokument dotyczący kluczowych zagadnień: Making Globalisation Work; Better Lives For All [Jak wykorzystać globalizację. Lepsze perspektywy życia dla wszystkich], C(2017)32

Rysunek 4: Skala ubóstwa na świecie stale się zmniejsza

Za skrajne ubóstwo uznaje się życie
za mniej niż 1,90 dolara dziennie

Uwaga: Wartość dolara międzynarodowego została dostosowana w celu uwzględnienia różnic w cenach pomiędzy poszczególnymi państwami oraz zmian cen w czasie (inflacji)

Źródło: Max Roser w oparciu o: Bank Światowy (2017) oraz Bourguignon i Morrisson (2002)

1.3. ... przynosi jednak także wyzwania

Jednocześnie globalizacja przynosi wyzwania. Płynące z niej korzyści rozkładają się nierównomiernie między poszczególne osoby i regiony i zależą od indywidualnych umiejętności dostosowania się do zmian i konkurencji. W ostatnich dekadach wiele krajów – w tym krajów, gdzie niższe są płace, normy środowiskowe lub podatki – w coraz większym stopniu konkuruje z Europą w segmentach branżowych o niskiej wartości dodanej niewymagających wysokich kwalifikacji. Fakt, że inne kraje nie posiadają takich samych standardów życia, standardów socjalnych, norm środowiskowych i wymogów podatkowych jak Europa oznacza, że przedsiębiorstwa mogą wykorzystywać istniejące różnice, aby zyskać przewagę konkurencyjną. Prowadzi to do zamykania fabryk, utraty miejsc pracy i wywiera presję na obniżanie płac i pogarszanie warunków zatrudnienia pracowników. Upadają przedsiębiorstwa, które nie są w stanie konkurować z bardziej wydajnymi lub tańszymi konkurentami z zagranicy, co ma trwały wpływ na nie tylko na życie zwalnianych pracowników i ich rodzin, lecz również na sytuację w całym regionie.

Niektóre zagraniczne przedsiębiorstwa i rządy stosują nieuczciwe praktyki handlowe. Europejski przemysł, m.in. stalowy czy stocznioowy, ucierpiał na skutek przywozu towarów po cenach dumpingowych będących rezultatem dotacji publicznych i nadwyżki zdolności produkcyjnych w niektórych państwach trzecich. Niektóre kraje czerpią korzyści z międzynarodowej otwartej wymiany handlowej, zwiększając swój wywóz. Jednocześnie jednak zamykają gospodarkę krajową dla zagranicznych przedsiębiorstw.

Co więcej, duże przedsiębiorstwa i instytucje finansowe mogą wykorzystywać luki w międzynarodowych zasadach i przenosić zyski do krajów o niskich stawkach podatkowych zamiast płacić podatki w miejscu, gdzie wytwarzają i sprzedają swoje towary. Takie strategie pozbawiają unijne rządy przychodów z podatków, przyczyniają się do niesprawiedliwości

oraz pogłębiają przekonanie, że globalna integracja sprzyja jedynie dużym przedsiębiorstwom i zamożnym obywatelom.

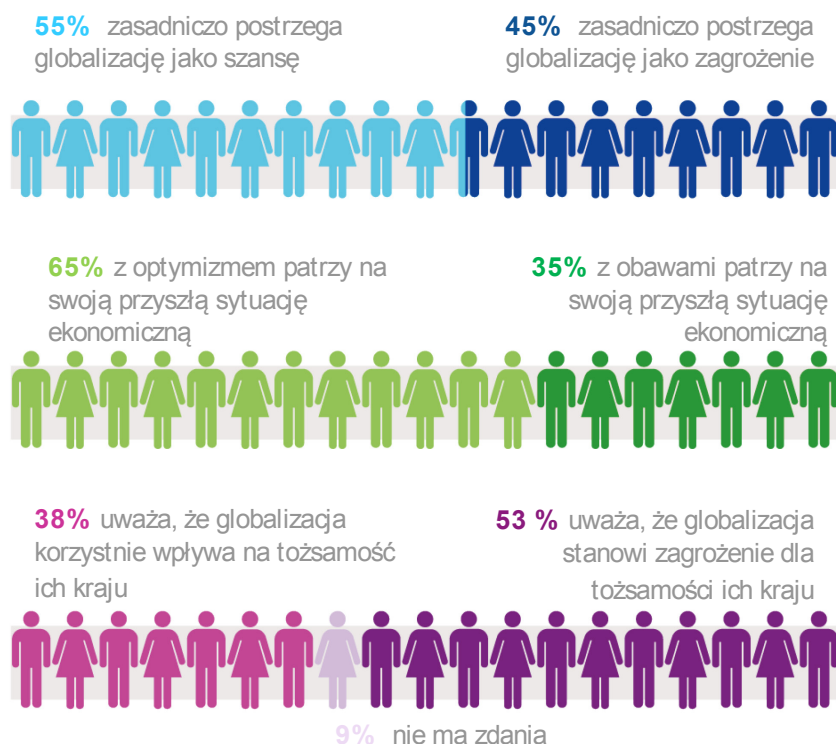
W wyniku globalizacji i zmian technologicznych zwiększył się popyt na wysoko wykwalifikowanych pracowników, zmniejszyła natomiast liczba miejsc pracy dla osób o niższych kwalifikacjach, w szczególności w sektorze produkcji. Zwolnieni pracownicy mają trudności ze znalezieniem nowego zatrudnienia, szczególnie jeśli wiąże się to nabyciem nowych umiejętności.

Legalna migracja zasadniczo przyczyniła się do poprawy wyników gospodarczych krajów przyjmujących. Może także zapewnić dopływ do UE umiejętności potrzebnych do przewyciężenia niedoborów panujących na rynku pracy. Jeśli jednak rozwój lokalnej infrastruktury i wysiłki na rzecz integracji nie dotrzymują kroku rosnącej skali migracji, może to prowadzić do napięć społecznych. W szczególności w krajach i regionach, gdzie poziom bezrobocia i wykluczenia społecznego jest wysoki, koszty gospodarcze i społeczne mogą być wysokie, a marginalizacja może w niektórych przypadkach prowadzić do radykalizacji poglądów.

Jeśli nie będziemy dalej aktywnie przeciwdziałać takiej sytuacji, istnieje ryzyko, że globalizacja nasili łączne efekty zmian technologicznych i niedawnego kryzysu gospodarczego i przyczyni się do dalszego pogłębiania się nierówności i polaryzacji społeczeństwa. W ostatnim dziesięcioleciu realne dochody gospodarstw domowych klasy średniej w UE i w innych zaawansowanych gospodarkach utrzymywały się w większości na tym samym poziomie mimo ogólnego wzrostu gospodarczego. Nierówności społeczne w Europie są znacznie mniejsze niż w innych częściach świata, najzamożniejszy jeden procent społeczeństwa nadal posiada jednak 27 proc. ogółu bogactwa⁵.

⁵ Julius Bear, Wealth Report: Europe [Sprawozdanie dotyczące bogactwa: Europa] wrzesień 2014 r.

Rysunek 5: Zdania Europejczyków na temat globalizacji są podzielone

Źródło: Bertelsmann Stiftung i Komisja Europejska (2016)

Wielu obywateli uważa, że globalizacja stanowi bezpośrednie zagrożenie dla ich tożsamości i tradycji, ze szkodą dla różnorodności kulturowej i ich stylu życia. Poczucie braku kontroli nad przyszłym rozwojem wypadków budzi w nich niepokój. Obawiają się również, że ich dzieci będą miały znacznie gorsze perspektywy niż oni sami. Dzieje się tak w związku z poglądem, że rządy utraciły kontrolę, że nie są w stanie lub nie chcą kształtować procesu globalizacji ani zajmować się jej skutkami tak, aby wszyscy czerpali z niej korzyści. To właśnie temu wyzwaniu politycznemu musimy obecnie stawić czoła.

2. PERSPEKTYWY

2.1. Do 2025 r. proces globalizacji znacznie się zmieni

Nadal jesteśmy w początkowej fazie transformacji, w trakcie której cyfryzacja, roboty, sztuczna inteligencja, internet przedmiotów i drukowanie przestrzenne zrewolucjonizują sposób, w jaki produkujemy, pracujemy, przemieszczamy się i konsumujemy dobra.

Rysunek 6: Globalizacja dawniej i teraz

Źródło: Komisja Europejska, McKinsey Global Institute, OECD

Zmiany nastąpią praktycznie we wszystkich sektorach. Dotyczy to np.:

- **transportu**, na który wpływ będą miały bezzałogowe i podłączone do internetu samochody, bezzałogowe statki powietrzne czy wspólne korzystanie z samochodów,
- **przemysłu energetycznego** – np. w związku z inteligentnymi sieciami energetycznymi, wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych oraz wytwarzaniem rozproszonym,
- **przemysłu rolno-spożywczego** – np. w związku z rozwojem przyjaznych dla klimatu form gospodarki rolnej czy aplikacji pozwalających ograniczyć ilość odpadów spożywczych,
- **telekomunikacji** – np. za sprawą potężniejszych sieci, rzeczywistości wirtualnej czy wirtualnej przestrzeni roboczej,
- **sektora dystrybucji** – w związku z coraz większą rolą handlu elektronicznego,
- **usług finansowych**, na które wpływ będą miały np. wirtualne banki i ubezpieczenia, jak również finansowanie społecznościowe,
- **produkcji fabrycznej**, która będzie coraz bardziej zautomatyzowana, czy też

- **opieki zdrowotnej**, np. w związku z możliwościami diagnozowania pacjentów online oraz zwiększoną mobilnością transgraniczną pracowników służby zdrowia.

Automatyzacja powoduje, że koszty pracy tracą na znaczeniu przy podejmowaniu decyzji o lokalizacji zakładu produkcyjnego. Jak wskazuje European Reshoring Monitor, to właśnie może spowodować ponowne przeniesienie produkcji do Europy⁶.

W 2016 r. znany niemiecki producent obuwia sportowego przeniósł produkcję jednego ze swoich modeli butów z powrotem do Niemiec, do fabryki obsługiwanej całkowicie przez roboty. Firma planuje otworzyć w przyszłości kolejne takie w pełni zautomatyzowane fabryki w Europie lub w Stanach Zjednoczonych.

Należy jednak mieć na uwadze, że prosta i powtarzalna praca, którą można zautomatyzować, zniknie⁷. Miejsca pracy, które powstaną lub zostaną przeniesione z powrotem do Europy, będą inne od tych, które zostały przeniesione do innych krajów wiele lat temu. Obecnie wyzwaniem dla Europy będzie zapewnienie innowacji i strategicznych technologii oraz wsparcie pracowników w procesie nabywania odpowiednich umiejętności, tak aby nie dopuścić do powiększania się niedoboru wykwalifikowanej siły roboczej na rynku pracy.

Technologie cyfrowe oraz handel elektroniczny będą w dalszym ciągu zwiększać możliwości działania na skalę międzynarodową dla nawet najmniejszych firm. Wiele przedsiębiorstw od początku nastawia się na działalność w skali globalnej i dociera dzięki internetowi do klientów na całym świecie. Z drugiej strony niektóre duże platformy internetowe coraz bardziej dominują na rynku ze względu na możliwości śledzenia i przechowywania danych osobowych. Zwiększą się wyzwania związane z ochroną prywatności i danych osobowych, bezpieczeństwem cybernetycznym, jak również przeciwdziałaniem nadużywaniu władzy rynkowej.

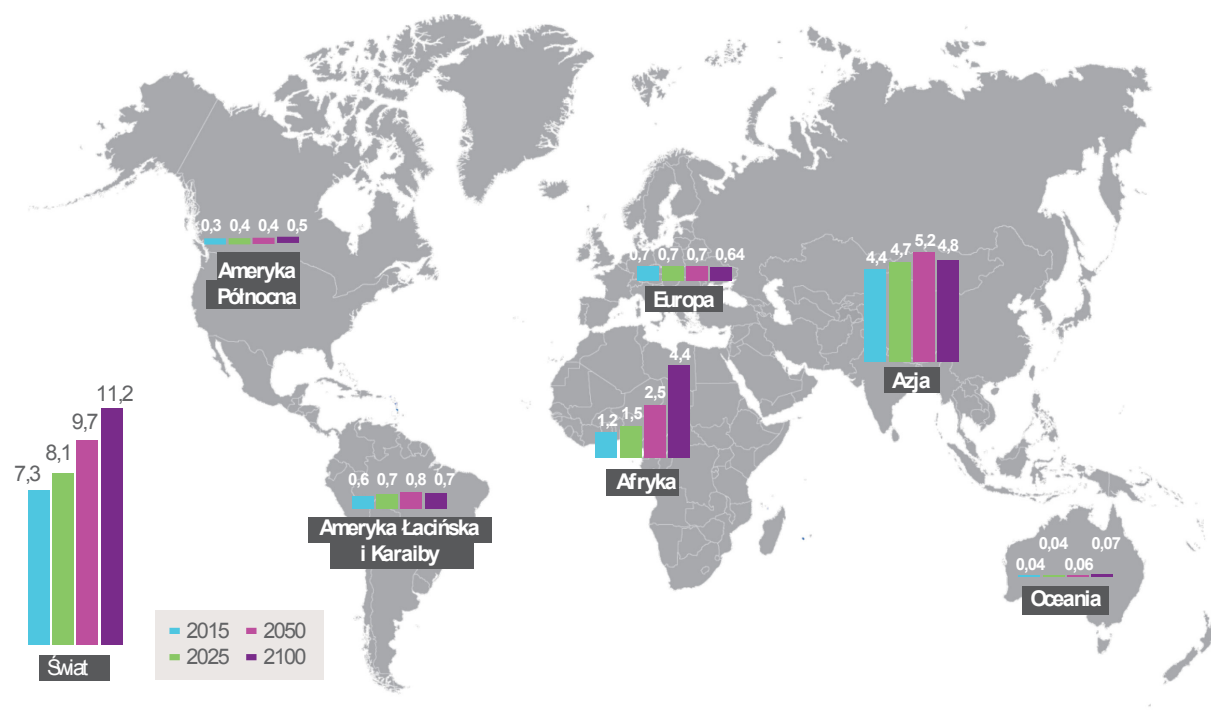
Kraje rozwinięte są liderami w zakresie wielu nowych technologii. Można jednak oczekiwać rosnącej konkurencji ze strony gospodarek wschodzących, które szybko przesuwają się w górę łańcucha wartości. Podział na regiony bardziej rozwinięte technologicznie i te mniej zaawansowane może się pogłębić. Aby tego uniknąć, rządy muszą inwestować w edukację, umożliwiać swoim obywatelom zdobywanie odpowiednich umiejętności, zachęcać do innowacji, zapewniać uczciwą konkurencję i wprowadzać inteligentne regulacje.

W 2025 r. 61 proc. z 8 miliardów ludzi na świecie będzie żyć w Azji, przede wszystkim w Chinach i Indiach. Udział ludności Europy w ludności świata zmniejszy się, a obywatele UE-27 będą stanowić zaledwie 5,5 proc. globalnej populacji. Może to prowadzić do wielobiegunowego porządku na świecie, charakteryzującego się obecnością różnych potęg politycznych, technologicznych, gospodarczych i militarnych. Taki stan rzeczy oznacza jednak również nowe duże rynki zbytu dla europejskich przedsiębiorstw.

⁶ <https://reshoring.eurofound.europa.eu/>

⁷ Według szacunków OECD średnio 9 proc. miejsc pracy na świecie jest zagrożonych w wysokim stopniu automatyzacją, natomiast w przypadku kolejnych 25 proc. ze względu na automatyzację znacznie zmienia się charakter wykonywanych zadań.

Rysunek 7: Największy przyrost ludności ma miejsce poza Europą

Źródło: Organizacja Narodów Zjednoczonych (2015)

Mobilność na świecie niemal na pewno wzrośnie. Obecnie mniej niż 4 proc. ludności świata mieszka poza swoim krajem urodzenia. W przypadku Europejczyków ten odsetek jest jeszcze niższy⁸. Do 2025 r. coraz więcej osób będzie się przemieszczać. Gwałtowny przyrost liczby młodych ludzi w Afryce, brak stabilności w regionach sąsiadujących z Europą i w innych regionach oraz narastająca presja migracyjna wywołana zmianą klimatu będą nadal powodować, że poszczególne osoby i całe rodziny będą szukać bezpieczeństwa i lepszych możliwości za granicą. Aby tego uniknąć, konieczne są inwestycje zdolne zapewnić w krajach pochodzenia perspektywę życia w pokoju i dobrobycie.

Dzięki nowym technologiom ludzie wiedzą teraz więcej o możliwościach na całym świecie. Rozwój technologiczny ułatwił również pracę na odległość, nawet z innego kraju czy kontynentu. Udział w globalnym rynku pracy zależeć będzie nie tyle od miejsca zamieszkania, ile od szybkości i jakości połączenia internetowego.

Silniej połączony świat przyniesie nowe możliwości, ale i zagrożenia. Przestępcy i terroryści będą nadal próbować wykorzystać otwartość globalnego systemu i nowe technologie, aby prowadzić nielegalny handel lub szerzyć nienawiść. Z drugiej strony, coraz więcej podmiotów – obywateli, grup społeczeństwa obywatelskiego, przedsiębiorstw czy jednostek samorządowych – jest w stanie nawiązać współpracę z partnerami w dowolnym miejscu na świecie i wspólnie rozwiązywać powszechne problemy.

Sieci miast współpracują, aby uczyć się od siebie nawzajem, jak zwalczać zmiany klimatu lub pomagać nowo przybyłym uchodźcom w integracji; regiony nawiązują partnerską współpracę z przedsiębiorstwami, aby opracować perspektywiczne plany rozwoju; obywatele

⁸ UNFPA

mobilizują w internecie, aby pokazać solidarność z globalnymi ruchami, takimi jak **marsze kobiet**, które odbyły się w wielu miastach na całym świecie w dniu 21 stycznia 2017 r.

2.2 ... i będzie trzeba oprzeć się pokusie izolacjonizmu i bezczynności

Zmiany związane z globalizacją mogą prowadzić do wezwań o izolowanie krajów i odgradzanie ich od świata zewnętrznego. Takie zjawisko jest szczególnie widoczne w regionach, które nie nadążają za tempem przemian. Niektóre z nich chcą wprowadzić bariery i zamknąć granice. Inni natomiast reprezentują zgoła odmienne poglądy. Uważają, że należy pozwolić na swobodny postęp globalizacji, wierząc, że samoregulacja rynków przyniesie najskuteczniejsze rozwiązania.

W związku z kryzysem gospodarczym i wzrostem nastrojów antyglobalizacyjnych dały się zauważyć przesunięcia opinii publicznej w stronę izolacjonizmu. W ostatniej dekadzie negocjacje wielostronne mające na celu zniesienie barier w handlu utknęły w dużej części w martwym punkcie, powróciły natomiast tendencje protekcyjnistyczne⁹. Nawet państwa, które tradycyjnie wspierały otwarty model gospodarczy, szukają obecnie sposobów na ograniczenie przywozu i imigracji oraz promowanie produkcji krajowej. Zmiany te przyczyniły się do niedawnego wyraźnego spowolnienia wzrostu handlu światowego.

Większość obywateli Unii przyznaje jednak, że protekcyjnizm¹⁰ nie chroni. Może zapewnić doraźną poprawę, historia pokazuje jednak, że nigdy nie prowadził do długoterminowych sukcesów, często natomiast miał katastrofalne skutki¹¹. Alarmującym przykładem jest wielki kryzys lat trzydziestych ubiegłego wieku, którego skutki zostały spotęgowane przez retorsje i protekcyjnizm i który ostatecznie przyczynił się do wojny.

Jeżeli zamkniemy nasze granice, inni zrobią to samo. Przegramy wszyscy. Jest to szczególnie prawdziwe w przypadku Europy ze względu na wysoki stopień jej integracji z globalnymi łańcuchami wartości. Protekcyjnizm powodowałby zakłócenie procesów produkcji oraz wzrost kosztów i cen dla konsumentów. Europejski eksport stałby się mniej konkurencyjny, co osłabiłoby jeszcze bardziej sytuację na rynku pracy¹². Szacuje się, że zwiększenie o 10 proc. ograniczeń w handlu prowadziłoby do spadku dochodu narodowego o 4 proc.¹³. Utracilibyśmy dostęp do nowych produktów, usług, technologii i koncepcji. Dotykając najdotkliwiej najuboższych, protekcyjnizm prowadzący do podwyżek cen wywołałby skutek odwrotny od zamierzonego¹⁴.

⁹ W sprawozdaniu WTO, OECD i UNCTAD wskazano, że od 2008 r. w gospodarkach G-20 wprowadzono ponad 1 500 nowych ograniczeń w handlu. Do maja 2016 r. wycofano zaledwie jedną czwartą tych ograniczeń.

¹⁰ Większość Europejczyków uważa, że globalizacja niesie ze sobą możliwość wzrostu gospodarczego. Jeszcze więcej osób uważa, że gospodarka ich kraju jest w dobrej kondycji. Źródło: Standardowe badanie Eurobarometr 86, jesień 2016 r.

¹¹ Dobrobytu nie przyniosły autarchiczne eksperymenty w Związku Radzieckim, Albanii do lat 90. , Chinach do lat 70. , Argentynie w latach 70. ubiegłego wieku do początku nowego tysiąclecia, ani też – niedawno – w Wenezueli.

¹² Arto, Iñaki, José M. Rueda-Cantuche, Antonio F. Amores, Erik Dietzenbacher, Nuno Sousa, Letizia Montinari oraz Anil Markandya, „EU Exports to the World: Effects on employment and income” [Eksport z UE: wpływ na zatrudnienie i dochody, Komisja Europejska, 2015]

¹³ OECD (2003), „The Sources of Growth in OECD Countries” [Źródła wzrostu w krajach OECD], Paryż.

¹⁴ Według ostatniego badania przeprowadzonego w 27 krajach europejskich i 13 innych dużych krajach faktyczna utrata dochodów spowodowanych ograniczeniami w handlu wyniosłaby 63 proc. w przypadku gospodarstw najuboższych i 28 proc. w przypadku najbogatszych, gdyż ubogie przeznaczają większą część swych dochodów na konsumpcję (źródło: „Measuring the unequal gains from trade” [Pomiar nierównych

Aby uniknąć pogarszania się sytuacji, potrzebne są wielostronne przepisy i instytucje, które umożliwiłyby państwom promowanie wspólnych rozwiązań w zglobalizowanym świecie. Są one niezbędne do rozwiązania kwestii, które wymagają wspólnych działań, takich jak gospodarka światowa, zmiana klimatu czy problem unikania opodatkowania. Bez takich instytucji pozbawione skrupułów potężniejsze kraje i przedsiębiorstwa mogłyby narzucać słabszym swoje zasady i interesy, co byłoby sprzeczne z unijnymi podstawowymi wartościami współpracy, praworządności, równych praw i solidarności, na których Unia się opiera.

Aby lepiej wykorzystać możliwości płynące z globalizacji konieczne jest lepsze globalne zarządzanie i globalne przepisy. Proces ten należy wspierać polityką wewnętrzną, która zwiększałaby naszą konkurencyjność i odporność w kraju. Europa musi teraz zdecydować, jak to zrobić.

3. EUROPEJSKIE DZIAŁANIA ZEWNĘTRZNE: WSPÓLPRACA MIĘDZYNARODOWA KSZTAŁTUJĄCA GLOBALIZACJĘ, DYPLOMACJA GOSPODARCZA ORAZ INSTRUMENTY SŁUŻĄCE ZAPEWNIENIU RÓWNYCH WARUNKÓW DZIAŁANIA

3.1. UE już teraz jest siłą napędową bardziej sprawiedliwego ładu światowego...

Do stworzenia sprawiedliwego porządku międzynarodowego opartego na prawie i wysokich standardach konieczna jest współpraca między wieloma krajami o różnych interesach, kulturach i poziomie rozwoju. Chodzi przy tym o pogodzenie *środków* globalizacji – otwierania rynków i postępu technologicznego – z jej *celami* – propagowaniem praw i podniesieniem poziomu dobrobytu.

Po dwóch wyniszczających wojnach rządy różnych państw utworzyły Organizację Narodów Zjednoczonych (ONZ), Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW), Bank Światowy czy Układ ogólny w sprawie taryf celnych i handlu (GATT), przekształcony później w Światową Organizację Handlu (WTO). Wielu ludzi zawdzięcza tym instytucjom pokój, stabilność, zaufanie i dobrobyt. Zwiększyły się wzajemne powiązania, gwałtownie wzrósł handel światowy.

Po kryzysie finansowym rządy G-20 porozumiały się co do skoordynowanego programu wspierania gospodarki światowej i solidniejszych światowych zasad dotyczących regulowania rynków finansowych oraz zwalczania unikania opodatkowania. W 2015 r. wszyscy członkowie ONZ zatwierdzili program działań na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030 i jego cele zrównoważonego rozwoju (CZR). W Paryżu osiągnięto też wiążące porozumienie międzynarodowe na rzecz walki ze zmianą klimatu, rozpoczynając tym samym proces, który przyczyni się do poprawy standardów ochrony środowiska na całym świecie. Na szczycie ONZ w 2016 r. przywódcy zobowiązali się także do wypracowania światowej polityki w dziedzinie zarządzania dużymi przepływami uchodźców i migrantów. Na początku tego roku weszło w życie nowe porozumienie WTO o ułatwieniach w handlu.

Przykłady te świadczą o nowych, podejmowanych na światową skalę, wysiłkach na rzecz współpracy mającej na celu wykorzystanie możliwości płynących z globalizacji. Unia Europejska i jej państwa członkowskie odegrały w tej kwestii zasadniczą rolę. Unia jest sama w sobie wzorem udanej uregulowanej integracji, co pozwala nam być orędownikami multilateralizmu i porządku opartego na prawie.

3.2. ... ale trzeba zrobić jeszcze więcej w przyszłości

Prace nad światowym **systemem przepisów są jednak wciąż dalekie od ukończenia**. Niektóre obszary, zwłaszcza w zakresie gospodarki cyfrowej, nie są praktycznie wcale uregulowane. W innych obszarach przepisy nie zapewniają równych warunków działania i nie zapobiegają w wystarczającym stopniu nieuczciwym i szkodliwym praktykom, takim jak: uchylanie się od opodatkowania, korupcja, eksploatacja zasobów, nielegalne przepływy finansowe, szkodliwe dotacje rządowe czy dumping socjalny.

Obecny globalny porządek oparty na prawie należy w obliczu bezprecedensowych wyzwań nie tylko utrzymać, lecz także dalej rozwijać. Przyszłe wyzwania, zwłaszcza w wielobiegunowym świecie, będą wymagać od nas kontynuacji i silniejszej koordynacji polityki gospodarczej, aby zapewnić silny, trwały i zrównoważony wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu. Preferowanym podejściem pozostaje wielostronna współpraca z naszymi partnerami na świecie. W tym celu powinniśmy przyczyniać się do wzmacniania i reform instytucji wielostronnych, aby uczynić je skuteczniejszymi i bardziej sprawiedliwymi, tak aby pozwalały rozwiązywać problemy. W sytuacji, kiedy porządek światowy jest w coraz większym stopniu kwestionowany, powinniśmy być jednak również gotowi kontynuować współpracę w ramach mniejszych koalicji, pozostawiając innym partnerom możliwość

dołączenia, gdy będą na to gotowi. Do współpracy należy też odpowiednio włączyć podmioty niepaństwowe, takie jak organizacje międzynarodowe lub pozarządowe.

UE mogłaby nadal obejmować przewodnictwo, promując swoje wartości i interesy oraz propagując dążenie do wyższych standardów. **Program działań na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030** stanowi wspólny punkt odniesienia, aby traktować w sposób priorytetowy wysiłki sprzyjające dobrobytowi i przynoszące korzyść naszej planecie i ludziom na całym świecie, a w szczególności w krajach rozwijających się.

W czerwcu 2017 r. UE przyjmie nowy **Konsensus europejski w sprawie rozwoju**, który przyczyni się do dostosowania jej polityki rozwoju do programu działań do roku 2030. Aby móc w sposób skuteczny sprostać wyzwaniom zglobalizowanego świata, unijne wysiłki na rzecz rozwoju nie mogą ograniczać się do samej pomocy. Muszą łączyć w sobie inwestycje i handel, wkład sektora prywatnego, mobilizację zasobów krajowych, propagowanie dobrych rządów, praworządności i prawa człowieka, a przy tym uwzględniać w szczególności kwestie młodzieży, równości płci i wzmocnienia pozycji kobiet. Celem proponowanego przez UE **Planu Inwestycji Zewnętrznych** zapewnienie obopólnych korzyści poprzez wspieranie trwałego wzrostu gospodarczego oraz miejsc pracy w krajach rozwijających się. Pomoże to zmniejszyć presję migracyjną i stworzy nowe możliwości inwestycyjne dla europejskich przedsiębiorstw.

Większe korzyści dla naszych obywateli mogłaby również przynieść bardziej zintegrowana i proaktywna **europejska dyplomacja gospodarcza**. UE i jej państwa członkowskie powinny poprawić spójność polityki zewnętrznej i narzucić jej realizacji, aby wspierać wzrost i zatrudnienie w Europie oraz zwiększyć swoją skuteczność w realizacji europejskich interesów za granicą. W zależności od państwa unijne interesy mogłyby obejmować zapewnienie stabilności makroekonomicznej, wspieranie kluczowych reform gospodarczych i społecznych, bądź rozwiązanie kwestii barier w dostępie do rynku.

Dyplomacja gospodarcza wymaga lepszej koordynacji między UE, państwami członkowskimi i instytucjami finansowymi, takimi jak Europejski Bank Inwestycyjny. Wykorzystanie rozległej sieci delegatur UE na świecie powinno również ułatwić europejskim przedsiębiorstwom, zwłaszcza małym i średnim, odniesienie sukcesu na rynkach światowych. Może to nastąpić poprzez wsparcie lepszego wykorzystywania możliwości oferowanych przez umowy handlowe i inwestycyjne do przezwyciężenia utrzymujących się barier w dostępie do rynku lub poprzez promowanie strategicznych ogólnoeuropejskich projektów handlowych. Może obejmować to również angażowanie się w ustanawianie międzynarodowych standardów nowych technologii lub wzmacnianie europejskich organizacji biznesowych za granicą.

UE powinna kontynuować prace nad opracowaniem **zrównoważonych, opartych na zasadach i postępowych programów handlu i inwestycji**¹⁵, które nie tylko otwierałyby rynki na zasadzie wzajemności, lecz również poprawiałyby globalny ład w takich kwestiach jak prawa człowieka, warunki pracy, bezpieczeństwo żywności, zdrowie publiczne, ochrona środowiska i dobrostan zwierząt. Umowy te muszą potwierdzać zdolność UE i państw członkowskich do osiągnięcia uzasadnionych celów polityki publicznej i utrzymania wysokich standardów UE w tych dziedzinach¹⁶, aby chronić zarówno naszych obywateli jak i

¹⁵ Komunikat COM(2015) 497 z 14 października 2015 r. „Handel z korzyścią dla wszystkich: w kierunku bardziej odpowiedzialnej polityki handlowej i inwestycyjnej”.

¹⁶ Zob. Wspólny instrument interpretacyjny dotyczący kompleksowej umowy gospodarczo-handlowej (CETA) między Kanadą a Unią Europejską i jej państwami członkowskimi – <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13541-2016-INIT/pl/pdf>

przemysł UE przed nieuczciwą konkurencją. Powinny one również pomagać w realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

Międzynarodowe zasady gospodarcze i finansowe powinny pozostać obszarem szczególnego zainteresowania. Należy w szczególności wspierać skuteczniejsze mechanizmy na szczeblu globalnym, które pozwalałyby monitorować i dostosowywać polityki makroekonomiczne, zintensyfikować walkę z unikaniem opodatkowania, zapewniać stabilność sektora finansowego, eliminować nadmierne zdolności i związane z nimi dotacje rządowe, ułatwić handel elektroniczny, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony prywatności oraz promować ujednolicenie standardów technicznych, aby przestały one działać jako zbędne bariery.

Należy ponadto kontynuować wysiłki na rzecz poprawy norm społecznych oraz **norm i praktyk pracy** w ścisłej współpracy z Międzynarodową Organizacją Pracy oraz społeczeństwem obywatelskim, partnerami społecznymi i sektorem prywatnym. W tym kontekście należy na skalę światową promować systemy negocjacji zbiorowych.

Globalizacja musi stać się skuteczna. Handel pomaga zwiększyć wydajność krajów dzięki specjalizacji, jednak prawdziwa skuteczność oznacza również ograniczenie do minimum kosztów zewnętrznych i oddzielenie wzrostu gospodarczego od zużywania zasobów. Zanieczyszczenie w wyniku transportu i pakowania, zagęszczenia ruchu i niszczenia cennych zasobów naturalnych to główne przykłady takich efektów zewnętrznych.

Porozumienie paryskie w sprawie zmian klimatu służy do zwalczania zmian klimatu, stymulowania przejścia na czystą energię, stwarza także nowe możliwości biznesowe dla przedsiębiorstw UE, zwłaszcza w dziedzinie czystych technologii energetycznych. Daje przewagę konkurencyjną tym sektorom, które już ograniczyły emisję CO². Obecnie priorytetem jest ukończenie systemu przepisów dotyczących jego wdrażania, aby zagwarantować, że wszystkie kraje przyczyniają się do ograniczenia emisji CO².

Dyplomacja kulturalna jest integralną częścią naszej wspólnej polityki zagranicznej i gospodarczej. **Kultura europejska jest jednym z głównych źródeł zatrudnienia i wzrostu**, a wymiana kulturalna i międzyludzka może wpływać na kształt procesu globalizacji i propagować nasze wartości i tożsamość.

Jako największy na świecie jednolity rynek, największy uczestnik światowego handlu i inwestor, największy darczyńca w zakresie pomocy rozwojowej – Europa może kształtować globalny zbiór przepisów. Aby utrzymać ten wpływ w obliczu zmian demograficznych, gospodarczych i politycznych, trzeba będzie w coraz większym stopniu **współdziałać i zajmować jednolite stanowisko**. Do 2050 r. żadne państwo europejskie nie będzie znajdować się wśród ośmiu największych gospodarek¹⁷.

Aby zbiorowe działania międzynarodowe były skuteczne, potrzebne są terminowe, przejrzyste i pluralistyczne procedury decyzyjne. UE musi być w stanie nie tylko negocjować zakrojone na szeroką skalę porozumienia ukierunkowane na rozwiązywanie szeregu kwestii globalnych, lecz również zapewniać, aby umowy te były ratyfikowane i wdrażane. Pozostaje pytanie, czy struktura instytucjonalna UE jest w pełni dostosowana do tego wyzwania. Kwestię tę trzeba będzie poruszyć w odpowiedzi na spodziewaną opinię Trybunału Sprawiedliwości w sprawie kompetencji w zakresie umów handlowych¹⁸.

¹⁷ Świat w 2050 roku, PWC, luty 2017 r.

¹⁸ Trybunał Sprawiedliwości, postępowanie dotyczące wydania opinii 2/15

3.3. ... UE powinna też podjąć działania w celu przywrócenia równych warunków działania

Unia opowiada się za otwartością i współpracą, co nie oznacza, że może być naiwna w swoim podejściu do globalizacji. W niektórych sytuacjach istniejące przepisy nie są przestrzegane. Uzupełnienie światowego systemu o brakujące dotąd przepisy i podniesienie standardów może potrwać. W międzyczasie UE musi dysponować instrumentami, aby przywrócić równe warunki działania i podejmować zdecydowane działania przeciwko państwom i przedsiębiorstwom stosującym nieuczciwe praktyki.

Należy przy tym zacząć od **lepszego egzekwowania istniejących umów i przepisów** w dziedzinach takich jak handel, standardy pracy, ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianie klimatu. Światowa Organizacja Handlu posiada wiążący system rozstrzygania sporów, który UE powinna nadal w razie potrzeby stosować. Powinniśmy także zapewnić, aby partnerzy w ramach dwustronnych umów handlowych i inwestycyjnych przestrzegali swoich zobowiązań. **Ścisłe egzekwowanie naszych własnych zasad UE** będzie również zapewniać skuteczne karanie wszystkich przedsiębiorstw obecnych lub działających w UE, które łamią przepisy. Działania te należy prowadzić we współpracy z władzami państw członkowskich. Dalsze inwestycje konieczne są też w dziedzinie unijnego **zarządzania ryzykiem celnym**, aby ułatwić i przyspieszyć legalny handel w UE, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony i bezpieczeństwa obywateli poprzez zatrzymanie procederu polegającego na przenikaniu towarów niebezpiecznych lub podrabianych przez granice UE.

UE będzie również kontynuować wysiłki na rzecz ustanowienia uczciwych zasad ochrony inwestycji międzynarodowych, umożliwiając przy tym rządów realizację ich słuszných celów polityki. Decyzje w przypadku sporów nie powinny być już podejmowane przez sędziów polubownych w ramach systemu rozstrzygania sporów między inwestorem a państwem (ISDS). Dlatego też wniosek Komisji dotyczący utworzenia **wielostronnego trybunału inwestycyjnego**¹⁹, który stworzyłby sprawiedliwy i przejrzysty mechanizm, jest obecnie przedmiotem dyskusji z naszymi partnerami.

Potrzebujemy również skutecznych **instrumentów ochrony handlu**: należy poddać je przeglądowi, tak aby działały szybciej, były solidniejsze i skuteczniejsze w działaniach przeciwko dumpingowi i nieuczciwemu subsydiowaniu²⁰. UE jest także najbardziej otwartym na świecie rynkiem **zamówień publicznych**, przy czym przedsiębiorstwa unijne nie zawsze mogą korzystać z dostępu do tego rynku w innych krajach. Wniosek w sprawie instrumentu dotyczącego udzielania zamówień publicznych w kontekście międzynarodowym²¹ rozwiązywałby ten problem. W tych obszarach niezbędne jest szybkie działanie.

Otwartość na **inwestycje zagraniczne** pozostaje podstawową zasadą UE i jednym z głównych źródeł wzrostu. Dało się jednak ostatnio słyszeć głosy wyrażające zaniepokojenie przejmowaniem ze względów strategicznych przez inwestorów zagranicznych, w szczególności przedsiębiorstwa państwowe, europejskich przedsiębiorstw działających w

¹⁹ Zob. konsultacje publiczne Komisji Europejskiej na temat wielostronnej reformy systemu rozstrzygania sporów inwestycyjnych zainaugurowane w grudniu 2016 r.

²⁰ Zob. komunikat Komisji „W kierunku solidnej polityki handlowej dla UE na rzecz wzrostu gospodarczego i miejsc pracy”, październik 2016 r., oraz wnioski Komisji COM(2013) 191 i COM(2016) 721 w sprawie rozporządzeń zmieniających rozporządzenie (UE) 2016/1036 w sprawie ochrony przed przywozem produktów po cenach dumpingowych z krajów niebędących członkami Unii Europejskiej oraz rozporządzenie (UE) 2016/1037 w sprawie ochrony przed przywozem towarów subsydiowanych z krajów niebędących członkami Unii Europejskiej

²¹ Zob. wniosek Komisji COM(2016) 34 z dnia 29 stycznia 2016 r.

sektorach kluczowych technologii. Inwestorzy z UE często nie posiadają takich samych praw do inwestowania w kraju, z którego pochodzą inwestycje. Kwestie te wymagają uważnej analizy i podjęcia odpowiednich działań.

Europejskie przedsiębiorstwa są kluczowymi partnerami w procesie kształtowania globalizacji i ich wpływ na gospodarkę jest pozytywny dla wszystkich. Istnieje wiele pozytywnych przykładów na to, w jaki sposób ich działalność przekłada się na zrównoważony wzrost gospodarczy z korzyścią dla udziałowców, pracowników i lokalnych społeczności. Jednak w przypadku, gdy przedsiębiorstwa nie wywiązują się ze swoich obowiązków społecznych lub środowiskowych, należy pociągać je do odpowiedzialności.

UE powinna kontynuować działania na rzecz globalnej **sprawiedliwości i przejrzystości podatkowej**. Do końca 2017 r. UE będzie dysponowała wspólnym wykazem jurysdykcji, które nie przestrzegają zasad w tym zakresie. Stworzy to silniejsze instrumenty do przeciwdziałania unikaniu opodatkowania oraz działań w stosunku do państw trzecich, które notorycznie dopuszczają się nieuczciwych zachowań w sprawach podatkowych. Komisja będzie też kontynuowała negocjacje dotyczące przepisów międzynarodowych, które mają zapobiegać unikaniu przez przedsiębiorstwa mające siedzibę w państwie trzecim pośrednich i bezpośrednich zobowiązań podatkowych. Dzięki tym przepisom zabezpieczone zostaną podstawy podatkowe państw członkowskich.

4. EUROPEJSKIE DZIAŁANIA WEWNĘTRZNE: BUDOWANIE ODPORNOŚCI DZIĘKI LEPSZEMU PODZIAŁOWI KORZYŚCI ORAZ PROMOWANIE DŁUGOTRWALEJ KONKURENCYJNOŚCI

4.1. Rzetelna polityka społeczna i edukacyjna ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia odporności i sprawiedliwego podziału bogactwa...

Obywatele muszą mieć pewność, że ich rząd będzie ich chronił i wzmacniał ich pozycję poprzez solidną politykę społeczną, która jest nieodłącznym elementem naszej odpowiedzi na globalizację. W dniu 27 kwietnia br. Komisja opublikowała dokument dotyczący społecznego wymiaru Europy²². Nawet jeżeli już teraz Europa może poszczycić się najbardziej równymi i integracyjnymi społeczeństwami na świecie, należy stale wzmacniać i dostosować politykę do wyzwań, jakie niesie przyszłość, oraz rozwiązywać problemy nierówności przy pomocy sprawiedliwych i nowoczesnych polityk podatkowych. Lepszy podział korzyści wynikających z globalizacji w połączeniu ze skuteczną ochroną socjalną pomoże ludziom w znalezieniu godziwego zatrudnienia i w przystosowywaniu się do zmian. Ogólnie rzecz biorąc, uczciwa i sprawiedliwa redystrybucja dóbr oraz ukierunkowane inwestycje wspierające integrację społeczną bardziej zagrożonych grup społecznych, w tym migrantów, przyczynią się do wzmocnienia spójności społecznej. Są to właśnie te kwestie, którymi Komisja proponuje się zająć w ramach europejskiego filaru praw socjalnych²³. Proponuje się w nim wskazówki dla poprawy polityki zatrudnienia i polityki społecznej w UE i jej państwach członkowskich, tak aby dostosować je do wymogów digitalizacji i globalizacji.

Kluczem do wzmocnienia pozycji jest uczenie się przez całe życie. Równy dostęp do wysokiej jakości edukacji i szkoleń jest skutecznym narzędziem redystrybucji dóbr w społeczeństwie. Należy zacząć od wysokiej jakości kształcenia podstawowego oraz dostępu do szkoleń i rozwoju umiejętności w każdym wieku. Musimy również znaleźć nowe sposoby uczenia się dla społeczeństwa, które staje się coraz bardziej mobilne i cyfrowe oraz zapewnić odpowiednie połączenie miękkich umiejętności, w szczególności przedsiębiorczości, oraz solidnych umiejętności cyfrowych. Obecnie 90 proc. wszystkich miejsc pracy wymaga przynajmniej w pewnym stopniu umiejętności cyfrowych²⁴. Poziom umiejętności cyfrowych w Europie podnosi się, ale potrzebne są dalsze działania²⁵. W połączeniu z pomocą dla osób poszukujących pracy, pomoże to obywatelom dostosować się do stale ewoluującego rynku pracy i bardziej elastycznych ścieżek kariery.

Nowoczesny i skuteczny rynek pracy powinien ułatwiać wszystkim dostęp do miejsc pracy. Strategie polityczne powinny również zapewniać odpowiednie bezpieczeństwo zatrudnienia, dochód zastępczy i stosowne sieci bezpieczeństwa dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji przejściowej. Dostęp do usług wysokiej jakości powinien zapewnić równe szanse i włączenie społeczne. Mogą one przybierać różne formy: od opieki zdrowotnej do opieki nad dziećmi, zwiększania uczestnictwa kobiet w rynku pracy, telepracy, promowania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym czy zwiększenia możliwości zatrudnienia dla osób o ograniczonej sprawności ruchowej.

²² Dokument dotyczący społecznego wymiaru Europy, Komisja Europejska, COM(2017) 206, 26 kwietnia 2017 r.

²³ Komunikat Komisji w sprawie ustanowienia Europejskiego filaru praw socjalnych, COM(2017) 250 z 26 kwietnia 2017 r. Zalecenie Komisji w sprawie Europejskiego filaru praw socjalnych, C(2017)2600 z 26 kwietnia 2017 r.

²⁴ European Digital Progress Report (EDPR) 2017 [Raport o postępie cyfrowym Europy za 2017 r.], SWD(2017) 160.

²⁵ Co najmniej 70 proc. ludności w Finlandii, Luksemburgu i Zjednoczonym Królestwie posiada podstawowe lub zaawansowane umiejętności cyfrowe, w porównaniu do mniej niż 40 proc. we Włoszech, na Cyprze, w Grecji, Bułgarii i Rumunii – European Digital Progress Report 2017.

Sposób, w jaki państwa członkowskie rozwiązują te kwestie społeczne, jest bardzo zróżnicowany. Podejście opracowane w jednym kraju, regionie lub mieście może nie dać się zastosować w innym miejscu. UE i jej państwa członkowskie powinny obecnie nadal ściśle koordynować swoje polityki społeczne, a Unia Europejska mogłaby również wspierać działania krajowe i lokalne w dziedzinie edukacji. Ma już miejsce wymiana najlepszych praktyk, w której ważną rolę do odegrania mają partnerzy społeczni.

Niemiecki system dwutorowego szkolenia zawodowego zapewnia nabywanie przez uczące się osoby umiejętności, które są rzeczywiście potrzebne w przedsiębiorstwach oraz wspiera współpracę między szkołami, przedsiębiorstwami i osobami uczącymi się.

Skandynawski model elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego państwa opiekuńczego stanowi kompromis pomiędzy elastycznymi rynkami zatrudnienia i bezpieczną zmianą miejsca pracy, co pozwala stworzyć lepsze i liczniejsze miejsca pracy.

Estońska e-szkoła²⁶ przygotowuje przyszłe pokolenia, które będą sprawniejsze i lepiej obeznane z nowoczesną techniką niż kiedykolwiek dotąd. Wykorzystanie technologii cyfrowych pozwoliło Estonii znaleźć się w czołówce rankingu państw członkowskich UE w prowadzonym przez OECD Programie międzynarodowej oceny umiejętności uczniów (PISA).

Na poziomie UE wdrożenie filaru semestru europejskiego doprowadzi do lepszego wykorzystania skutków związanych z podziałem polityki strukturalnej, dzięki czemu wzrost gospodarczy będzie bardziej sprzyjał włączeniu społecznemu. Zasadniczą rolę odgrywa również odpowiednia polityka fiskalna i strukturalna państw członkowskich. Unijne fundusze strukturalne i inwestycyjne mogą również pomóc w promowaniu niezbędnych inwestycji na rzecz poprawy infrastruktury, innowacji i wspierania rozwoju kapitału ludzkiego i zatrudnienia. Niezbędne jest, aby UE pozostała Unią nowoczesnych i aktywnych państw opiekuńczych. Solidarność jest nie tylko podstawową wartością UE, jest ona także niezbędna dla spójności społecznej w otwartej gospodarce.

Z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (EFS, EFRR i EFRROW) przeznacza się 34,5 miliardów euro (49,2 miliardów euro, wliczając składki państw członkowskich) na kształcenie i szkolenie. **Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji** pomaga zwolnionym pracownikom znaleźć nową pracę lub rozpocząć własną działalność gospodarczą poprzez współfinansowanie działań, takich jak pomoc w szukaniu pracy, doradztwo zawodowe, przekwalifikowanie, mentoring i coaching, przedsiębiorczość i wsparcie dochodu. Od czasu jego utworzenia w 2007 r. EFG pomógł 140 000 zwolnionych pracowników. Jest to namacalnym dowodem solidarności UE, jeśli chodzi o rozwiązywanie problemów społecznych i reagowanie na zmiany na rynku pracy wynikające z globalizacji. Należy zwrócić uwagę na to, aby omawiany instrument był bardziej funkcjonalny, w celu zapewnienia szybkiego zastosowania go w przypadku zamykania zakładu i bardziej elastyczny, aby umożliwiał wspieranie szerszego zakresu działań służących rozwojowi gospodarczemu niż obecne ukierunkowanie na zwalnianych

²⁶ Według Programu międzynarodowej oceny umiejętności uczniów (PISA), głównego wskaźnika światowej edukacji, opracowanego przez OECD, wyniki 15-letnich Estończyków są najlepsze w Europie i jedne z najlepszych na świecie (źródło: PISA 2015)

pracowników. Przy podejmowaniu działań ważne będzie, aby wypełnić lukę między środkami krótkoterminowymi i długoterminowymi strategiami dotyczącymi przekwalifikowania wspieranymi w ramach polityki spójności.

4.2 ... należy również podjąć znaczne wysiłki, aby uczynić z Europy konkurencyjną i innowacyjną gospodarkę...

Polityki oparte na redystrybucji, które zapewniają korzyści dla wszystkich, wymagają znacznych inwestycji publicznych, które z kolei mogą być finansowane wyłącznie poprzez dobrze prosperującą i konkurencyjną gospodarkę. Polityka musi pomagać przedsiębiorstwom w nieustannym wprowadzaniu innowacji. Tylko dzięki tworzeniu produktów i usług odpowiadających zmieniającemu się zapotrzebowaniu konsumentów przedsiębiorstwa mogą prosperować na rynkach światowych, tworząc dobrobyt i miejsca pracy.

Potrzebna jest do tego przyszłościowa wizja, w jaki sposób zmodernizować gospodarkę, otwierając ją na cyfryzację, innowacje technologiczne i społeczne, obniżenie emisyjności oraz gospodarkę o obiegu zamkniętym. Nawet jeśli nasze gospodarki coraz bardziej opierają się na usługach, przemysł pozostaje ważnym filarem. Zajmując środkowy segment rynku pracy, jest on także ważnym źródłem miejsc pracy, przez co pomaga w zapobieganiu polaryzacji społecznej. Musimy zatem modernizować gospodarkę, podejmując konkretne działania na szczeblu UE, państw członkowskich, regionalnym i lokalnym (zob. rysunek 8). Nie chodzi tu o sztuczne podtrzymywanie upadających sektorów przemysłu; powinniśmy raczej więcej inwestować w sektory i pracowników przyszłości, skupiając się na nowych technologiach produkcyjnych i powiązanych usługach przemysłowych (zwłaszcza tych dotyczących danych). Europejski jednolity rynek cyfrowy²⁷ i strategie innowacyjne powinny pomóc przedsiębiorstwom europejskim stać się podmiotami o znaczeniu globalnym, które potrafią szybko podchwytować nowe tendencje w dziedzinie technologii.

Zasadniczymi elementami są:

- **Innowacje:** państwa członkowskie i ich regiony powinny przesuwać się w górę łańcucha wartości i wykorzystywać swoją przewagę komparatywną. Należy doprowadzić do podjęcia przez przedsiębiorstwa innowacyjne i typu start-up w poszczególnych regionach UE współpracy z wiodącymi podmiotami, aby umożliwić im włączenie się w globalny łańcuch wartości. Korzyści płynące z wydajności innowacyjnych technologii powinny przełożyć się także na inne kategorie gospodarki. Liderzy technologiczni są pięć razy wydajniejsi niż inne przedsiębiorstwa, podczas gdy mniej niż 20 proc. MŚP w sektorze produkcji korzysta z zaawansowanych technologii. Należy więc dołożyć starań w celu przyspieszenia rozpowszechnienia tych technologii.

AREUS jest projektem współfinansowanym ze środków UE („Horyzont 2020”), który skupia się na ograniczaniu strat energii i optymalizowaniu wykorzystania zasobów w produkcji zrobotyzowanej. Głównym skutkiem jego realizacji jest inteligentna sieć pozwalająca oszczędzać energię i materiały. Dzięki niej można zmniejszyć zużycie energii w zakładzie produkcyjnym o zasadniczo 5–9 proc., a potencjalnie nawet o 20 proc. W programie tym uczestniczą Włochy, Łotwa, Szwecja, Dania, Niemcy i Finlandia.

W ramach **inicjatywy Vanguard** 30 europejskich regionów prowadzi współpracę w obszarze inwestycji w innowacje, na przykład rozwijając wraz z sektorem przemysłu projekty z

²⁷ Zob. Strategia jednolitego rynku cyfrowego dla Europy, COM(2015) 192 final.

wykorzystaniem technologii drukowania przestrzennego na potrzeby produkcji lżejszych i bardziej elastycznych wstawek metalowych.

W **Belgii** dostępna jest ulga podatkowa dla wysoko wykwalifikowanych członków personelu zajmującego się badaniami i rozwojem, co prowadzi do skutecznej redukcji kosztów zatrudnienia dla naukowców.

Portugalskie MŚP opracowało aplikację, która umożliwia kupującym skanowanie produktów w celu uniknięcia kolejek przy kasach oraz koordynowanie list zakupów ze sposobem rozmieszczenia produktów w sklepie. Przedsiębiorstwo to uzyskało 1,2 miliona euro z programu „Horyzont 2020” i rozwinęło działalność na płaszczyźnie międzynarodowej – jego biura znajdują się obecnie w Porto, Berlinie i San Francisco.

Barcelona, Amsterdam, Kopenhaga, Paryż, Berlin, Lizbona i wiele innych europejskich miast rozwinęło **polityki innowacyjności miejskiej** w celu zapewnienia tanich biur, wsparcia dla inkubatorów, bezpłatnych porad dla przedsiębiorców lub programów wspierających społeczności przedsiębiorców.

- **Inwestycje:** zapewnienie innowacyjnym przedsiębiorstwom dostępu do finansowania, stworzenie ram regulacyjnych sprzyjających inwestycjom oraz rozwijanie infrastruktury krytycznej, w tym infrastruktury cyfrowej, energetycznej i transportowej. Instytucje sektora prywatnego mogą współpracować z Europejskim Funduszem na rzecz Inwestycji Strategicznych, a unia rynków kapitałowych może pomóc zwiększyć źródła finansowania dla innowacyjnych przedsiębiorców i przedsiębiorstw.

Plan inwestycyjny dla Europy przynosi konkretne rezultaty. Do pierwszych dni kwietnia 2017 r., zapewnił on wsparcie dla inwestycji w wysokości 183,5 mld euro. Transakcje te dotyczą wszystkich 28 państw członkowskich i oczekuje się, że skorzysta z nich ponad 388 000 MŚP i spółek o średniej kapitalizacji.

Dysponujący budżetem w wysokości 42 miliardów euro **francuski Banque Publique d'Investissement (BPI)** wspiera tworzenie innowacyjnych przedsiębiorstw typu start-up, udostępniając przedsiębiorcom kapitał zaangażowany. Działalność ta przyczyniła się do wielu sukcesów w branży cyfrowej.

- **Polityka sektorowa**²⁸: Kluczowym priorytetem jest dalsze wspieranie przechodzenia na niskoemisyjną europejską gospodarkę cyfrową o bardziej zamkniętym obiegu, pełne włączenie celów zrównoważonego rozwoju w politykę europejską oraz zdecydowane pogłębienie jednolitego rynku cyfrowego w celu określenia wspólnych unijnych przepisów i norm zachęcających do inwestowania w technologie przyszłości.

Komunikat w sprawie Europejskiego programu na rzecz gospodarki dzielenia się²⁹ określa jasne unijne zasady i zalecenia dotyczące polityki mające na celu ułatwienie obywatelom, przedsiębiorstwom i państwom UE czerpanie w pełnym zakresie korzyści z nowych modeli biznesowych i promowanie zrównoważonego rozwoju, np. wykorzystujących metody crowdsourcingu platform transportowych lub platform służących do wynajmowania domów i mieszkań.

Dzięki swojej polityce ograniczającej ruch zmotoryzowany i dającej pierwszeństwo pieszym, rowerzystom i transportowi publicznemu, miasto **Lublana** zostało mianowane Zieloną Stolicą

²⁸ Np. w dziedzinie energochłonnych gałęzi przemysłu, łańcuchów dostaw żywności, przemysłu kosmicznego lub przemysłu samochodowego.

²⁹ COM(2016)356

Europy 2016. Miasto to pobiło wszystkie dotychczasowe rekordy, odnotowując w 2016 r. wzrost gospodarczy w wysokości 8 proc., do czego przyczyniły się lepsze możliwości inwestycyjne oraz warunki produktywności, które wynikły z rozwoju zrównoważonej infrastruktury, co przyciągnęło turystów i ułatwiło ich pobyt.

- **Regulacje i opodatkowanie:** Nowe modele biznesowe powinny wspierać przedsiębiorczość, gwarantując jednocześnie równe warunki działania. Na wszystkich szczeblach kształtowania polityki należy dopilnować, aby otoczenie regulacyjne było proste i zapewniało wsparcie dla przedsiębiorców, w szczególności MŚP. Reguła ta nie oznacza deregulacji czy równania w dół – chodzi o *inteligentne* regulacje. Jednocześnie rządy muszą zagwarantować, aby polityka podatkowa pozostała adekwatna w obliczu cyfryzacji i nowych modeli biznesowych, oraz aby przedsiębiorstwa płaciły podatki tam, gdzie rzeczywiście generowane są zyski.

W ramach Programu lepszego stanowienia prawa Komisja upraszcza przepisy na szczeblu unijnym w celu zapewnienia, aby prowadzenie działalności gospodarczej było łatwiejsze i mniej kosztowne. Jednolite europejskie prawo o ochronie danych przyjęte w kwietniu 2016 r. zastąpi 28 krajowych aktów prawnych i poskutkuje uzyskaniem oszczędności w wysokości do 2,3 miliardów euro rocznie. Nowe unijne przepisy oznaczają bezpośrednie korzyści dla obywateli wynikające z lepszej ochrony danych. Z kolei przedsiębiorstwa odczuwają zmniejszenie obciążeń administracyjnych i będą w stanie funkcjonować w oparciu o jednolite ramy prawne w całej Unii.

Dzięki prostemu i inteligentnemu otoczeniu regulacyjnemu **Dania** jest konsekwentnie zaliczana do trzech czołowych³⁰ krajów na świecie pod względem łatwości prowadzenia działalności gospodarczej. Możliwość przeprowadzania prawie wszystkich procedur w trybie online sprawia, że kraj ten jest jednym z pionierów skutecznego zarządzania przedsiębiorstwem.

Właściwa realizacja wszystkich tych polityk na rynku wewnętrznym UE, który jest największy na świecie, będzie dla europejskich przedsiębiorstw punktem wyjścia do rozwijania działalności gospodarczej na skalę światową. Wzmocnienie jednolitego rynku wiąże się z podjęciem działań zarówno w zakresie polityki, jak i egzekwowania prawa na poziomie unijnym i na poziomie krajowym, a także z powstrzymaniem się od wprowadzania nowych barier, np. w sektorze detalicznym. W celu zapewnienia sprzyjającego otoczenia biznesowego oraz wzmocnienia gospodarek państw członkowskich, należy w dalszym ciągu wykorzystywać europejski semestr jako mechanizm koordynacji polityki w UE. Państwa członkowskie powinny wdrożyć strategie zwiększające wydajność i sprzyjające integracji oraz przeznaczyć więcej zasobów na inwestycje w innowacje, edukację i długoterminowe czynniki stymulujące konkurencyjność.

4.3. ... w ścisłym partnerstwie z bardziej uprzywilejowanymi regionami

Chociaż korzyści płynące z globalizacji są szeroko rozprzestrzenione, to jej koszty często koncentrują się w jednym miejscu. Fundamentalne przemiany gospodarcze zachodzą na szczeblu lokalnym, gdzie dochodzi do interakcji między przemysłem i ludźmi. Musimy zatem skupić się na potrzebach w zakresie inwestycji regionalnych i lokalnych, brakach w umiejętnościach i przeszkodach regulacyjnych, tak aby zadbać o to, by wszystkie regiony mogły korzystać z rynku wewnętrznego i lepiej przygotować się na wyzwania globalizacji. Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, wraz z wkładami krajowymi, zapewniają

³⁰ Bank Światowy, Prowadzenie działalności w 2017 r.

środki o wartości 67,6 miliardów euro na wsparcie regionów posiadających strategię inteligentnej specjalizacji, które opierają się na ich mocnych stronach i umożliwiają przemieszczenie się w górę łańcucha wartości, przy jednoczesnym unikaniu drenażu mózgów i migracji do miast. W wielu przypadkach proces ten nie musi oznaczać zaawansowanych technologicznie rewolucyjnych transformacji, ale raczej stopniowe wprowadzanie innowacji w celu zapewnienia przyszłości również dla bardziej tradycyjnych branż.

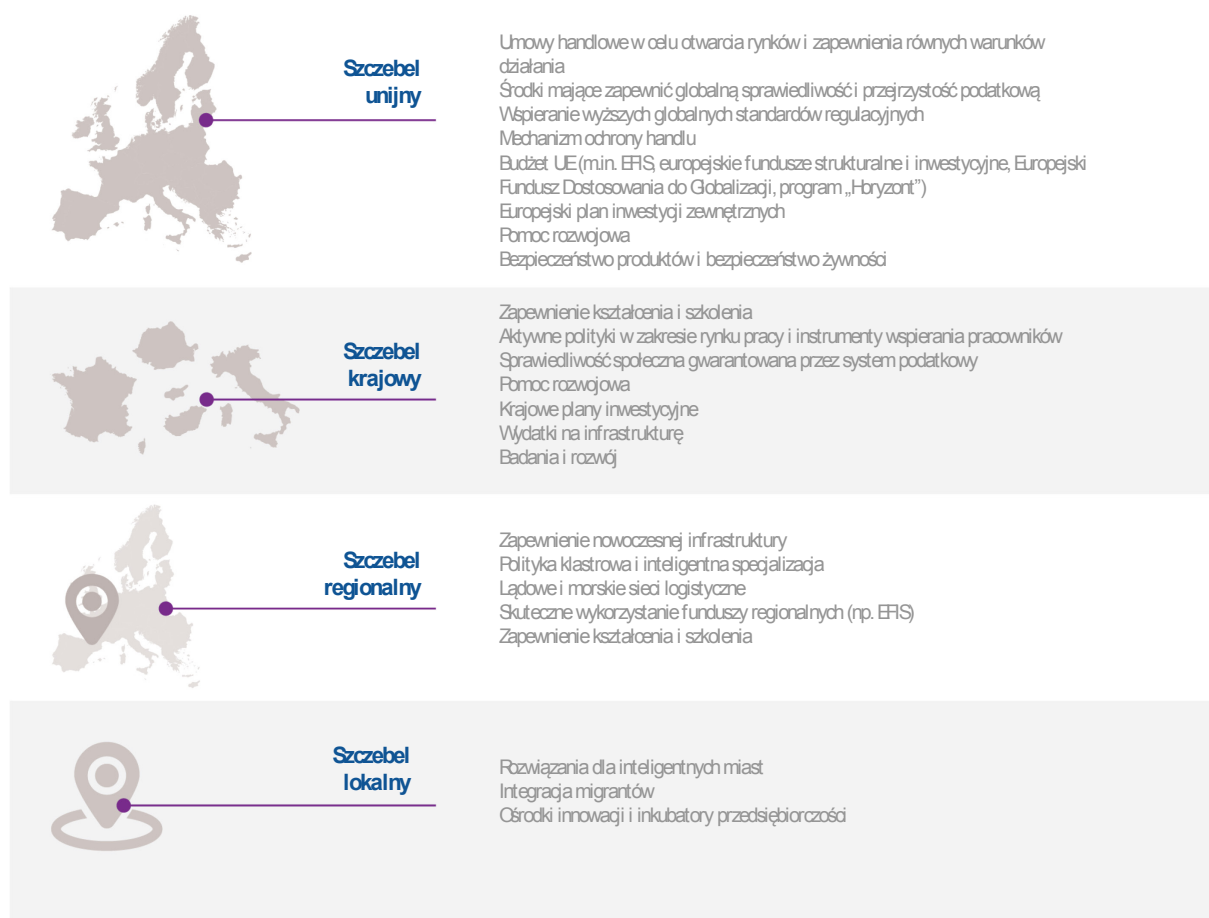
Należy w dalszym ciągu rozwijać klastry innowacyjne łączące przedsiębiorstwa, uczelnie wyższe, przedsiębiorstwa typu start-up, inwestorów i władze lokalne, a także zapewniać wzajemne połączenia między takimi podmiotami w całej Europie. Wiele europejskich regionów jest dobrze przygotowanych do korzystania z możliwości wynikających z globalizacji. Jednak niektóre regiony stoją w obliczu ryzyka utraty wielu miejsc pracy ze względu na międzynarodową konkurencję i zmiany technologiczne. Regiony podatne na zagrożenia można znaleźć w całej Europie, ale większość z nich leży w Europie Południowej, Środkowej i Wschodniej. Znajdują się one w centrum zainteresowania polityki UE mającej na celu zwiększenie konkurencyjności i wzmocnienie odporności.

W następstwie bankructwa dużego szwedzkiego producenta samochodów w grudniu 2011 r. w miejscowości Trollhättan w południowej Szwecji pracę straciło ponad 3 tysiące osób. Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji zapewnił 5,4 mln euro, aby wesprzeć 1 350 pracowników, którzy utracili zatrudnienie w tym przedsiębiorstwie oraz u 16 jego dostawców. Od tego czasu w miejscowości tej podjęto stosowne działania i zmniejszono bezrobocie o jedną czwartą, pomimo dokonanych zwolnień. Obecnie bezrobocie jest tam nawet niższe niż wcześniej, a jego poziom spadł z 16 do 12 proc. Sukces ten wynika z silnego ducha przedsiębiorczości w branżach takich jak sektor budowlany, transportowy oraz lotniczy i kosmonautyczny. Działalność rozpoczęło wiele nowych firm, które zatrudniają około 1 tysiąca osób. Osobom zwolnionym przez firmę Saab zaoferowano możliwość kształcenia bez utraty zasiłku dla bezrobotnych, w związku z czym wiele z nich skorzystało z możliwości przeszkolenia się i rozpoczęcia nowej kariery.

Szczególną uwagę należy również poświęcić wzmocnieniu odporności społeczności wiejskich, które są narażone na ryzyko pozostania w tyle w wyniku globalizacji lub przemian demograficznych. Nowoczesna wspólna polityka rolna odgrywa kluczową rolę we wspieraniu konkurencyjności w sektorze rolno-spożywczym i jego pomyślnej integracji na rynkach międzynarodowych poprzez promowanie wysokich standardów.

Zwiększenie konkurencyjności zrównoważonej gospodarki europejskiej i zadbanie o to, by była ona odporna na globalizację, a także zagwarantowanie generowania przez nią zasobów niezbędnych do zapewnienia bardziej sprawiedliwego podziału korzyści, to wspólne zadanie dla sprawujących rządy na wszystkich szczeblach.

Rysunek 8: Wykorzystanie możliwości płynących z globalizacji – wspólne zadanie

Źródło: Komisja Europejska

5. PODSUMOWANIE

Ścisła współpraca gospodarcza na świecie oraz postęp technologiczny stwarzają szanse i wyzwania, a jednocześnie budzą nadzieje i obawy. Choć fakty wskazują na to, że gospodarka europejska, a także obywatele i przedsiębiorstwa z Europy wciąż czerpią ogromne korzyści z globalizacji, ale nie są one uzyskiwane automatycznie ani równomiernie rozłożone wśród regionów w Europie oraz jej obywateli.

Obawy są równie realne i w niektórych przypadkach uzasadnione. Globalizacja i powiązane z nią zmiany technologiczne przekształcają nasze życie w bezprecedensowym tempie. Proces ten nie będzie przebiegał harmonijnie, ale nie da się go zatrzymać ani odwrócić. W tej chwili nasuwa się pytanie, czy Europa może wypracować porozumienie w sprawie dalszych działań, tak aby skutecznie kierować tą przemianą.

Niektórzy chcą zamknąć granice swoich krajów. Uważają oni, że jednolity rynek umożliwia zbyt swobodny przepływ towarów, usług, kapitału i pracowników wewnątrz UE. Jednak wycofanie się z integracji europejskiej to brnięcie w ślepą uliczkę.

UE-27 jest w dalszym ciągu największym podmiotem światowego handlu, inwestorem i darczyńcą na świecie. Jesteśmy głęboko zintegrowani z globalnymi łańcuchami wartości i nadal będziemy znaczącym podmiotem, nawet jeżeli wyłonią się inne potęgi. Nie musimy siedzieć beczynnym i przyglądać się temu, jak globalizacja pokieruje naszym losem. Mamy szansę kształtować proces globalizacji zgodnie z naszymi wartościami i interesami.

Fakty przedstawione w niniejszym sprawozdaniu jasno wskazują na to, że globalizacja może przynosić korzyści, jeżeli jest właściwie wykorzystywana. Skuteczna europejska dyplomacja gospodarcza prowadzona poza obszarem UE przyczyni się do opracowania globalnego zbioru przepisów i zagwarantuje, że europejskie przedsiębiorstwa będą mogły odnosić sukcesy na szybko rozwijających się rynkach międzynarodowych. Ich trwałe sukcesy pociągną za sobą stworzenie większej liczby lepszych miejsc pracy dla naszych obywateli w Europie. Jednocześnie nie należy obawiać się podjęcia środków zmierzających do przywrócenia równych warunków działania w przypadkach, gdy zasada ta jest zagrożona.

W obrębie UE wspólne zasady regulują największy na świecie jednolity rynek i zapewniają wysokie standardy. Przedsiębiorstwa, które działają w innowacyjnych i elastycznych warunkach krajowych, takie jak niemieckie małe i średnie przedsiębiorstwa (*Mittelstand*), mogą również odnosić sukcesy na rynkach światowych. Wysokiej jakości kształcenie i szkolenia, dostępne np. w Finlandii lub Estonii, zapewniają obywatelom umiejętności i odporność, które są im niezbędne na potrzeby skutecznej adaptacji. Aktywna polityka rynku pracy i skuteczna polityka redystrybucji zapewniają spójność społeczną i ułatwiają rozwiązywanie problemu wykluczenia społecznego - jak ma to miejsce w Danii, Szwecji i w innych państwach.

Oznacza to, że wykorzystanie możliwości płynących z globalizacji zaczyna się w domu. Europa musi podjąć działania, aby doprowadzić do bardziej sprawiedliwego podziału korzyści wynikających z globalizacji, zgodnie z zasadami solidarności i zrównoważonego rozwoju. UE powinna również być innowacyjną i konkurencyjną gospodarką, w ramach której wiodące przedsiębiorstwa i obywatele będą w stanie dostosować się do zmian i generować zasoby potrzebne do utrzymania naszego modelu społecznego.

Instytucje UE nie są w stanie osiągnąć tego celu samodzielnie: wymaga to wspólnego wysiłku Unii Europejskiej i jej państw członkowskich. Za główne narzędzia polityczne w przeważającym stopniu odpowiedzialne są rządy krajowe. Regiony, miasta i obszary wiejskie

będą musiały się dostosować. UE może i będzie je wspierać korzystając z własnych instrumentów.

Obywatele oczekują jasnych wyjaśnień dotyczących naszej współpracy. Dlatego też debata na temat przyszłości Europy, zapoczątkowana przez białą księgę, ma tak wielkie znaczenie. Europa, która wie, co chce osiągnąć, może również przyczynić się do tego, aby świat był lepszy, z korzyścią dla wszystkich.